herpy

ORMAR

Beauty rat snake

Elaphe taeniura

En stor, smal och uppmärksam snok från Syd-, Sydost- och Östasien, som blir 150-200 cm och känns igen på det svarta strecket bakom varje öga och de mörka teckningarna på en gulbrun till olivfärgad kropp. *Elaphe taeniura* är dagaktiv, klättrar gärna och kräver ett stort, högt och rymningssäkert terrarium.

Familj: Colubridae Tidigare namn: *Orthriophis taeniurus; Elaphe taeniurus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**150-200 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**15-25 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**180 × 60 × 90 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Värmeplats	**30-31 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Valfritt**
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**4-15 ägg**
Inkubation	**55-65 dagar** vid 28-29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Bilaga D**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Elaphe taeniura är en stor, ogiftig snok med smal kropp och ett tydligt avgränsat huvud. Grundfärgen är gulbrun till olivfärgad och blir mörkare mot svansspetsen. Från varje öga går ett svart streck bakåt mot mungipan, och ryggen har par av runda, svarta fläckar som smälter samman. Namnet *taeniura* är sammansatt av latinets *taenia*, band, och grekiskans *oura*, svans, och syftar på de bandteckningar som ofta syns på svansen.

Vuxna djur blir vanligen 150-200 cm inklusive svans, och enstaka blir över 250 cm. Nykläckta ungar mäter 30-45 cm och växer snabbt: med rikligt foder blir de 90 cm eller mer under det första året.

Arten är mycket variabel. Nio underarter har beskrivits från olika delar av utbredningsområdet, och de avviker i färg och teckning, till exempel med ett svart streck omgivet av blått bakom ögat och ett ljust mittstreck på bakkroppen hos *Elaphe taeniura ridleyi*. Indelningen i underarter är omstridd. Under en period fördes arten som *Orthriophis taeniurus*, och det namnet används fortfarande mycket i handeln. Förutom vildfärgade djur finns albinos i handeln.

Uppfödda djur är långt att föredra. Vildfångade djur är ofta defensiva, kraftigt angripna av parasiter, uttorkade och utmärglade, och många är svåra att få att äta.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Utbredning och livsmiljö

Elaphe taeniura har ett stort utbredningsområde i Syd-, Sydost- och Östasien. Den finns i större delen av Kina (dock inte i den nordöstra och västra delen), på Taiwan och Hainan och på Ryukyuöarna i Japan, och söderut genom Vietnam, Laos, Kambodja, Thailand och Myanmar till Malaysia, Sumatra och Borneo. I nordöstra Indien finns den i Arunachal Pradesh, Sikkim, Darjeelingområdet och Mizoram.

Underarterna har var sitt område: *Elaphe taeniura friesei* lever bara på Taiwan, *Elaphe taeniura schmackeri* på Ryukyuöarna, *Elaphe taeniura grabowskyi* på Sumatra och Borneo, *Elaphe taeniura ridleyi* på Malackahalvön och i södra Thailand, och *Elaphe taeniura callicyanous* i Vietnam, Kambodja och Thailand. Kartan visar bara den ursprungliga utbredningen.

> **Naturlig utbredning:** Kina, Taiwan, Indien, Myanmar (Burma), Thailand, Laos, Kambodja, Vietnam, Malaysia, Indonesien och Japan.

LIVSMILJÖ

Elaphe taeniura är en habitatgeneralist som finns i skog, på odlad mark, på klippiga sluttningar och längs vattendrag. Den lever både på marken och i träd och klättrar på klippväggar och i grottor. För *Elaphe taeniura ridleyi* är grottor en fast del av livsmiljön, och där jagar ormen fladdermöss. På Taiwan lever arten upp till omkring 1.000 m över havet.

Arten söker skydd i högar av avfall, växtlighet och sten och kan ses i närheten av bebyggelse. Den är dagaktiv, men i grottor kan den vara aktiv dygnet runt. Födan är gnagare, fladdermöss, fåglar och fågelägg. Klimatet i större delen av utbredningsområdet är varmt och fuktigt med en regntid.

Skötsel

TERRARIET

Skötseln av *Elaphe taeniura* bygger framför allt på *Elaphe taeniura friesei* från Taiwan, som är den underart som oftast hålls. Den gäller sannolikt också för de andra underarterna.

En vuxen *E. taeniura* ska ha ett terrarium på minst 180 × 60 × 90 cm (längd × bredd × höjd). Höjden är lika viktig som längden, eftersom arten klättrar och vilar på hyllor och grenar, och 180 × 90 × 180 cm är ännu bättre. Arten hålls ensam; hane och hona sätts bara ihop för parning.

Inred med grenar, korkbark, breda blad och täta gömställen, så att ormen kan klättra och dra sig tillbaka. Det ska finnas minst två gömställen, ett i den varma och ett i den svala änden, och ett fuktigt gömställe med fuktig sphagnum för hudömsningen. Som botten används kokosfibrer, cypressmulch eller en blandning av bark och sphagnum, som håller kvar fukten. Spån av tall och ceder är inte lämpligt.

Arten är en skicklig rymningskonstnär. Terrariet ska ha ett lock som kan låsas och frontdörrar som sluter tätt. God ventilation är nödvändig, till exempel genom nät eller ventilationsgaller.

TEMPERATUR

Det ska finnas en tydlig temperaturgradient, så att ormen själv kan välja. På dagen ska den svala änden vara omkring 24 °C och den varma änden 26-28 °C, med en solplats på 30-31 °C under värmekällan några timmar om dagen. På natten sjunker temperaturen till 20-24 °C. Vintervila är inte nödvändig, men används i aveln (se Avel).

Använd en keramisk värmeemitter eller en halogenspot som värmekälla och eventuellt en värmematta under bottnen, alltid styrd av en termostat. Mät temperaturen med digitala termometrar med givare i båda ändar, och kontrollera solplatsen med en IR-termometer. Håll värmekällan utom räckhåll för ormen, så att den inte kan bränna sig. Om ormen mest uppehåller sig i den svala änden, eller verkar orolig, ska den varma änden sänkas något.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska ligga på 50-80 %, och den ska inte komma under 50 %. Under hudömsningen ska den vara högre, omkring 80 %. Ett fuktigt gömställe med fuktig sphagnum, som sprayas dagligen, är avgörande för en ren hudömsning. Det får inte stå vatten på botten av gömstället.

En stor, stabil vattenskål med friskt vatten ska alltid stå framme. Skålen ska vara så stor att ormen kan lägga större delen av kroppen i den, och arten badar gärna. Fyll den till hälften så att vattnet inte skvalpar över, och byt vattnet dagligen. Skålen kan stå i den varma änden om ventilationen är god.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Elaphe taeniura är dagaktiv och ska ha en tydlig dag och natt. Ljuset är tänt 12 timmar per dygn, styrt av en timer. Nattljus används inte.

Särskild belysning är inte nödvändig, men UVB kan användas som ett erbjudande till en dagaktiv art. Om UVB används räcker ett T5-rör med låg styrka över den varma änden, och ormen ska kunna dra sig tillbaka i skugga och gömställen. Någon Ferguson-zon är inte fastställd för arten. Glas och plast framför röret stoppar UVB.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Elaphe taeniura äter hela, frysta och upptinade gnagare. Ungar får nyfödda eller små möss, ungdjur större möss och små råttor, och vuxna djur små till medelstora råttor. Kycklingar och ägg kan ge variation. Levande byte avråds.

Bytet får högst vara lika brett som ormens bredaste ställe, och arten tar hellre flera små byten än ett stort. Utfodringsintervall:

- Nykläckta ungar: var 4:e-5:e dag.
- Ungdjur: var 4:e-7:e dag.
- Vuxna djur: var 7:e-10:e dag.

Tina bytet långsamt, och värm det till något över rumstemperatur i en sluten påse i varmt vatten strax före utfodringen. Använd en pincett eller tång, så att ormen inte förknippar handen med mat. Arten blir lätt för fet, så väg ormen regelbundet, och minska om kroppen blir rund. Ge ro i 24-48 timmar efter utfodring.

BETEENDE OCH HANTERING

Elaphe taeniura är uppmärksam, snabb och skygg. Uppfödda djur som hanteras regelbundet från unga år blir som regel lika lugna att hantera som *Pantherophis guttatus*. Om de inte är vana vid det blir de nervösa. Vildfångade djur är ofta defensiva och kan bita.

Ett uppfött djur behöver upp till en vecka för att vänja sig, ett vildfångat två till fyra veckor. Vänta med att hantera tills djuret äter regelbundet. Stötta kroppen med båda händerna, närma dig från sidan, och ta aldrig tag i svansen. Tecken på stress är snabb andning och flyktbeteende. Om ormen blir mer stressad lyfter den framkroppen i en S-form, plattar ut kroppen och vibrerar med svansen. Då ska den få ro.

Arten får inte hållas tillsammans med andra ormar, och två djur av arten sätts bara ihop för parning.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könen kan inte skiljas åt utifrån hos ungar. Könsbestämning sker med en sond och ska utföras av en erfaren person eller en veterinär. Åldern vid könsmognad är inte dokumenterad; unga djur kan sannolikt föröka sig under det andra levnadsåret. Honan ska vara fullvuxen och i god kondition innan hon sätts i avel.

PARNING

En vintervila är nödvändig eller i alla fall gynnsam för att få djuren att para sig, och den betyder mer för vildfångade djur än för djur som har fötts upp i flera generationer. Ormarna hålls i mörker vid 11-17 °C i omkring 90 dagar och matas inte under den perioden. Därefter värms de upp igen och matas rikligt.

Parningen följer omkring en månad efter vintervilan. Flera hanar får inte sättas ihop.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Kullen är på 4-15 ägg, ibland fler. Honan ska ha en äggläggningslåda med fuktig sphagnum eller vermikulit och en öppning så att hon kan krypa in. Äggläggningen tar på honan, och hon ska få rikligt med foder efteråt. Äggen flyttas till en kläckare.

INKUBATION

Äggen läggs i en låda med fuktig vermikulit eller perlit utan att vändas och inkuberas vid 28-29 °C med hög luftfuktighet. Vid den temperaturen kläcks de efter 55-65 dagar.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar mäter 30-45 cm. Håll dem enskilt i säkra terrarier med täta gömställen, ett fuktigt gömställe och en vattenskål. Erbjud nyfödda eller små möss var 4:e-5:e dag. Ungarna växer snabbt och kan bli 90 cm eller mer under det första året. Hantera dem regelbundet, så att de blir lugna som vuxna.

Hälsa och vanliga misstag

Elaphe taeniura är härdig, men de flesta problem beror på felaktig värme, fukt eller utfodring. De typiska misstagen är:

- Uttorkning, särskilt hos vildfångade djur. Ge alltid rent vatten, och byt det dagligen.
- Övervikt vid för tät utfodring. Väg ormen regelbundet.
- Dålig hudömsning när luften är för torr. Ge ett fuktigt gömställe och något att gnugga sig mot.
- Kvalster och fästingar. Håll allt mycket rent, ta bort fästingar med pincett, och behandla kvalster vid första tecken.
- Inre parasiter. Lämna ett avföringsprov hos en veterinär.
- Luftvägsinfektioner med väsande andning, slem och öppen mun. De beror ofta på för låg temperatur eller dålig hygien.
- Fjällröta och blåsor, som tyder på dålig hygien eller för fuktig botten.

Kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur om ormen inte vill äta på flera veckor, tappar i vikt eller har andningsproblem.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/ormar/elaphe-taeniura